

Emnenr. 39

Fylke: Vest. Hgder.

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Vennesla.

Emne: Høgtidsmat ved familiefester. Bygdelag:

Oppskr. av: Olaf Hagen, Gard:

(adresse): Grovane. G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

A.

1. Ja, både før og nå.
2. Lomregel enkeltvis. De kom gjerne ved middagstid.
4. Etter et par dager.
5. Bare den ene gangen.
6. Risgrøt (i det her sødgründ) var den vanlige mat før. Deretter var det også enkelte som gav 5-6 kaker, melkekaker, kjøpt hos baker.
8. Grøten ble sendt i fat, perlefat, For aareise hjemmefra tok en bestilt sort smør i en kopp og satte denne ned i grøten, med i fatet. Ved ankomst til bestemmelsesstedet gikk kona inn på kjøkkenet. Der ble kappen tatt opp, og smøret som nå var smeltet, ble fylt i fordyperingen. Smørkjelda, sa de gamle. Sukker og kanel - som var medbrakt hjemmefra - ble strødd over grøten. Og når dette var ferdig, gikk kona inn og bar fram gaven. - Husker en frøe som pleidde gi Lincolnskake og en mugg sjokolade ved slike anledninger. Det var for omlag 50 år siden.
- Kaker ble båret i korg.

9. Malen ble kalt sending.
10. Det var kona som gikk, så sant hun hadde anledning, men også nerkåne i den tids jordmor. Hun hadde da beskåne.
11. Det heidde at mannen var med, men det var bare for å bare sendingen. Når de var kommet fram, stodde mannen og gikk, uten å gå inn i huset. Kona er mann inn i huset, het det om ham at "han mista hatten".
12. Jo, sendingfolk ble traktet. Middag om det passet, ellers kaffe. En kjemur ikke til at det var forskjell om den nyföde var gutt eller pike.
13. Kjennet ikke noe spesielt navn på slike små gjestebord.
14. Alle ble best til bord.
15. Kjennet ikke til hvordan de forholdt seg når det var egne mødre.
16. "For 50 år sia fikk jeg grønt apple på Om-dal, men da jeg kom ned til Venuesla for 40 år sia fikk jeg bringe, sukkerbrød, sier ei kone på Venuesla til meg for et par dager siden.
17. Det var ikke vanlig.
18. Nå er det vanlig å gi en gave til barnet dåpen, eller når barnet kommer hjem fra Barselhjemmet.
- 19-20. Kalaset het barsel, senere barnedåp. Fadderne var gjerne med.
21. Nokså vanlig å gi en sølv-teskje som gave. Kjøttstuppe almindelig til middag.
22. Har ikke hørt noe sorkiel om det var noen forskjell.
23. Barneskje, krus, kjeder, barneløy, nokså alm. dåpogave nå.

B.

24. Fødselsdagen ble feiret for barn for 30-40 år siden, for voksne ca 20 år siden.
25. Ved munde tall & det mest vanlige.
26. Litt forskjellig: Herreselskap, dameselskap, familieselskap eller en ber en flokk venner. Også enkelte ubudne gjester ved forskjellige høve. For å ønske til lykke.
27. Vanlig å gi gave, både for budne og ubudne gjester.
29. Sjokolade eller kakao for barn, kaffe for voksne. Smørerød og bløtkake. Enkelte bruke lys på kakene, eller mange tenke lys på bordene.

C.

30. En har ikke hørt om noen feiring av konfirmanjonen i eldre tid.
31. F bruk for 50 år siden. Nå er det stort selskaper - på høyde med bryllupper.
32. Læreren og presten er ikke med i bildet som før, nå & det familie-fester.
33. Fkke kjent i denne forbindelse.
34. Jo, der gis gave til konf., men vesentlig av de iunntulle.
35. Fkke bestemte retter eller kaker.

D

36. Ja, det ble holdt forlovelses-gjestebud. Ble kalt hand(e)bands-gjestebud (ult. hann(e)bann). Nå er det vel i bare liten målestokk glidd inn som et naturlig ledd i den engere familiekræts.
38. Gjesteene måtte tidlig - i 9-

lida. Pusørerød på formiddagen, for
 avreise til kirken. Kjøttsuppe eller
 hjemkousten. Kaffe seieren „brübede“
 som det kalles. Det var legse. Riksan
 søsterkabe, men vil av nyre dato.
 Rejsene var puört med en brei skon-
 ning. Til kvelden - måltidet ble
 kalt å spise til nåttfärs + var det
 ölost og kaffe. Enkelte brukte
 söd graud (risgr.) til nåttfärs.

Mat ved et 3-dages bryllup på
 Honnemyr (middag) i 1890 ära:

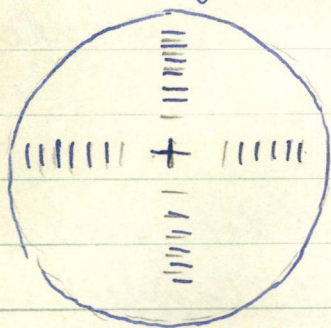
1. dag: Kjøttsuppe, färekjäll.
2. - : Plekt flesk m/ flabrod og kakebr.
 og löybing.
3. - : Risgräud.

Både kjøttsuppa og grauden ble
 servert i store fat, til felles bruk for
 de uomaste omkring fatet.

39. Pusör i amber, gjerne 6 marker,
 et fat sälost, et par kopper, söloskjeer
 eller penger.

40. Löloshen ble pyntet med rosiner,
 enkelte pyntet ogsä med egg.

Pusört ble pyntet med skjea, med
 streker og mönske vär en ikke beuytlet

amber. Alle det brukte
 amber, gav lakhet i
 denne fine mönske.

Selt ovenfra

41. Det er ikke kjent at det ble
 saulet i en kjäll när det ble best til
 bryllup. Rakken bad til brylluppet, og

hva måtte aldri sette seg ned før en
hva hadde oppgitt ønsket sitt

42. Kallees sending.

43. Det var helst kona i huset som
kom med sendinga.

44. Ble traktet med mat.

46. Det var helst kona i huset som
skad for maten og heimattsendinga.
Voe spesielt uovn på disse kjennes ikke.

47. Flere dager bryllup kjennes ikke
så lenge

48. Enkelte feiver fester på høst.

49. Ikke vanlig.

51. Kom fest på årdagen er det
sjelden tale om. Men mannen gir
gjæve uovn blomster til kona.

— 4 —

„Nå er både barsel og bryllup
forbi, nå er me bare denne
elendige jødinga igjen,“ sa ei
jente som gjalte på tounnær for
et halvt hundre år sia.

F. 52. Det var uokså alminnelig
at ei kone kom og bad. Det var et
fast „bedlag“, og dertil familien.

53. På Øndal i 2 fulle dager,
forteller en som var med. Ellers
var vel det mest vanlige en dag,
men det gikk langt utover uakta.

54. Smørerød før de reide til
kirken. Dram uokså alm. i gammel
tid. Middag eller tilbakekomst fra

kirken. Kjøllestippe. By ellrs sou ved
andre "verskab". Langbord.

55. Ikke kjent her.

56. Nei, ikke noe forskjell navn, så vidt
en kjemmer til.

57. Selv om plassen var liten, ble
gravstedet holdt i kjemmet.

58. Etter gammel skikke sendingen
bringes dagen i forveien. Et glimt fra
Houenings for 60-70 år sia:

En mann var død, og en av
hans sønner var dagen før begravelsen
borte hos naboen. Han snakket med ei
jente i huset der:

"Kommer dökkes ikke nev i dag?"

"Nei, ikke i dag." -

"Kommer dökkes ikke nev i kveld?"

"Ne - i."

"Kommer ikke noe nev i kveld?"

Da samlet jenta seg og svarte:

"Jo, noe kommer nev i kveld."

Dette sikkes til at det var vanlig at
sendinga ble levert dagen før begr.

59. Tynning av smør og søtost som nevnt
under p. 40.

60. Her den mat om det passet.

61. Kjemmer ikke til at det var forskjell.

63. De gamle drikkeskikker hang nok
lengre igjen, men opplysning og bedre
kultiv gav skåtel til en total forandring.

64. En har merket at sending
har holdt seg lengre ved gravøl
enn ved andre gjestebud.

65-66. Bevertingen i pakt med bida.
Beksholen har måttet vike plassen,

og gjestene bryter opp uaksø tidlig.
67. Begr. middag på hotell er
det sjelden. Derimot hender det
at folk kommer sammen i Frikirken
eller i et besøk til middag eller
kaffe.

68. Har ikke hørt tale om noe
tilfelle her at gjestene har fått
skriftlig innbydelse til begravelses-
middag.

69. Vanlig å overleve dødsfall på
lange reiser kan minnes tilbake.

F. 70. Ferdeligholst 17. mai i 1890-åra,
sier ei gammel kone. Men en kjennet
ikke til at det er blitt noen tradisjon
m. o. t. av de disse dager.

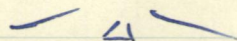
71. Vanlig å feire morsdagen her
i bygda. Jeg kjente da til det for
24 år sia.

72. Har ikke hørt at det er vanlig
å feire farsdagen.

73. Det er vel bløtkaken som går
igjen. By så skal gjerning ha kaffen på
senga til frokost da, dersom hør ønske det se.

74. Jo da, bakeriene spander gjerne en
annone.

75. Jeg tror prospektkortene spille en
stor rolle.

76. Fjeldre tid var det alm. å samle inn
penger når gryllene var slutt, til kokka. De gikk
de rundt med ei gryke med tvore i.